

مبحث سوم در قبولی شخص ثالث

ماده ۲۳۹

هر گاه براتی نکول شد و اعتراض به عمل آمد شخص ثالثی می تواند آن را به نام برات دهنده یا یکی از ظهرنویسها قبول کند - قبولی شخص ثالث باید در اعتراض نامه قید شود و به امضاء او برسد.

ماده ۲۴۰

بعد از قبولی شخص ثالث نیز تا برات تادیه نشده کلیه حقوقی که برای دارنده برات از نکول آن در مقابل برات دهنده و ظهرنویسها حاصل می شود محفوظ خواهد بود.

مبحث چهارم در وعده برات

ماده ۲۴۱

برات ممکن است برؤیت باشد یا به وعده یک یا چند روزه یا یک یا چند ماه از رویت برات، یا به وعده یک یا چند روز یا یک یا چند ماه از تاریخ برات - ممکن است پرداخت بروز معینی موکول شده باشد.

ماده ۲۴۲

هر گاه برات بی وعده قبول شد باید فوراً پرداخت شود.

ماده ۲۴۳

موعد پرداخت براتی که یک یا چند روز یا یک یا چند ماه از رویت وعده دارد بوسیله تاریخ قبولی با تاریخ اعتراض نامه نکول معین می شود.

ماده ۲۴۴

اگر موعد پرداخت برات با تعطیل تصادف کرد
باید روز بعد از تعطیل تادیه شود.

تبصره

همین قاعده در مورد سایر اوراق تجارتي نیز
رعایت خواهد شد.

مبحث پنجم ظهر نویسی

ماده ۲۴۵

انتقال برات به وسیله ظهر نویسی به عمل می آید.

ماده ۲۴۶

ظهر نویسی باید به امضاء ظهر نویس برسد ممکن است در ظهر نویسی تاریخ و اسم کسی که برات به او انتقال داده می شود قید گردد.

ماده ۲۴۷

ظهر نویسی حاکی از انتقال برات است مگر این که وکالت در وصول را قید نموده باشد که در این صورت انتقال برات واقع نشده ولی دارنده برات حق وصول ولدی الاقتضا حق اعتراض و اقامه دعوی برای وصول خواهد داشت جز در مواردی که خلاف این در برات

تصریح شده باشد.

ماده ۲۴۸

هرگاه ظهرنویس در ظهرنویسی تاریخ مقدمی قید
کند مزور شناخته می شود.

مبحث ششم مسئولیت

ماده ۲۴۹

برات دهنده - کسی که برات را قبول کرده و
ظهرنویسها در مقابل دارنده برات مسئولی تضامنی
دارند.

دارنده برات در صورت عدم تادیه و اعتراض
می تواند بهر کدام از آنها که بخواهد (منفرداً) یا به چند
نفر یا به تمام آنها مجتمعاً رجوع نماید. همین حق را هر
یک از ظهرنویسها نسبت به برات دهنده و
ظهرنویسهای ماقبل خود دارد.

یک اقامه دعوی بر علیه یک یا چند نفر از مسئولین
موجب اسقاط حق رجوع به سایر مسئولین برات نیست
- اقامه کننده دعوی ملزم نیست ترتیب ظهرنویسی را از
حیث تاریخ رعایت کند ضامنی که ضمانت برات دهنده
یا محال علیه یا ظهرنویس را کرده فقط با کسی

مسئولیت تضامنی دارد که از او ضمانت نموده است.

ماده ۲۵۰

هر یک از مسئولین تادیه برات می تواند پرداخت را به تسلیم برات و اعتراض نامه و صورت حساب متفرعات و مخارج قانونی که باید بپردازد موکول کند.

ماده ۲۵۱

هر گاه چند نفر از مسئولین برات ورشکست شوند دارندنده برات می تواند در هر یک از غرما یا در تمام غرما برای وصول طلب خود (وجه برات و متفرعات و مخارج قانونی) داخل شود تا این که طلب خود را کاملاً وصول نماید. مدیر تصفیه هیچیک از ورشکستگان نمی تواند برای وجهی که به صاحب چنین طلب پرداخت می شود به مدیر تصفیه ورشکسته دیگر رجوع نماید مگر در صورتی که مجموع وجوهی که از دارایی تمام ورشکستگان به صاحب طلب تخصیص می یابد بیش از میزان طلب او باشد در این صورت مازاد باید به ترتیب تاریخ تعهد تا میزان وجهی که هر کدام پرداخته اند جزء دارایی ورشکستگانی محسوب گردد

که به سایر ورشکسته‌ها حق رجوع دارند.

تبصره

مفاد این ماده در مورد ورشکستگی هر چند نفری نیز که برای پرداخت یک دین مسئولیت تضامنی داشته باشند مرعی خواهد بود.

مبحث هفتم در پرداخت

ماده ۲۵۲

پرداخت برات با نوع پولی که در آن معین شده به عمل می آید.

ماده ۲۵۳

اگر دارنده برات به برات دهنده یا کسی که برات را به او منتقل کرده است پولی غیر از آن نوع که در برات تعیین شده است بدهد و آن برات در نتیجه نکول یا امتناع از قبول و یا عدم تادیه اعتراض شود، دارنده برات می تواند از دهنده برات یا انتقال دهنده نوع پولی را که داده یا نوع پولی را که در برات معین شد مطالبه کند ولی از سایر مسئولین وجه برات جز نوع پولی که در برات معین شده قابل مطالبه نیست.

ماده ۲۵۴

برات به وعده باید روز آخر وعده پرداخت شود.

ماده ۲۵۵

روز رویت در برواتی که به وعده از رویت است و روز صدور برات در برواتی که به وعده از تاریخ صدور است حساب نخواهد شد.

ماده ۲۵۶

شخصی که وجه برات را قبل از موعد تادیه نموده در مقابل اشخاصی که نسبت به وجه برات حقی دارند مسئول است.

ماده ۲۵۷

اگر دارنده برات به کسی که قبولی نوشته مهلتی برای پرداخت بدهد به ظهرنویسهای ماقبل خود و برات دهند که به مهلت مزبور رضایت نداده اند حق رجوع نخواهد داشت.

ماده ۲۵۸

شخصی که در سر وعده وجه برات را می پردازد
بری الذمه محسوب می شود مگر آن که وجه برات قانوناً
در نزد او توقیف شده باشد.

ماده ۲۵۹

پرداخت وجه برات ممکن است به موجب نسخه
ثانی یا ثالث یا رابع الخ، به عمل آید در صورتی که در
روی آن نسخه قید شده باشد که پس از پرداخت وجه به
موجب این نسخه دیگر از اعتبار ساقط است.

ماده ۲۶۰

شخصی که وجه برات را بر حسب نسخه ای پردازد
که در روی آن قبولی نوشته نشده در مقابل شخصی که
نسخه قبولی شده را دارد مسئول پرداخت وجه آن است.

ماده ۲۶۱

در صورت گم شدن براتی که هنوز قبول نشده است
صاحب آن می تواند وصول وجه آن را بر حسب نسخه
ثانی یا ثالث یا رابع الخ تقاضا کند.

ماده ۲۶۲

اگر نسخه مفقود نسخه‌ای باشد که قبولی در روی آن نوشته شده تقاضای پرداخت از روی نسخه‌های دیگر فقط به موجب امر محکمه پس از دادن ضامن به عمل می‌آید.

ماده ۲۶۳

اگر شخصی که برات را گم کرده اعم از این که قبولی نوشته شده یا نشده باشد می‌تواند نسخه ثانی یا ثالث یا رابع الخ را تحصیل نماید پس از اثبات این که برات متعلق به او است می‌تواند با دادن ضامن تادیه وجه آن را به موجب امر محکمه مطالبه کند.

ماده ۲۶۴

اگر با وجود تقاضایی که در مواد ۲۶۱ و ۲۶۲ و ۲۶۳ به عمل آمده است از تادیه وجه برات امتناع شود صاحب برات مفقود می‌تواند تمام حقوق خود را به موجب اعتراض نامه محفوظ بدارد.

ماده ۲۶۵

اعتراض نامه مذکور در ماده فوق باید در ظرف ۲۴ ساعت از تاریخ وعده برات تنظیم شده و در مواعد و ترتیبی که در این قانون برای ابلاغ اعتراض نامه معین شده است به برات دهنده و ظهرنویسها ابلاغ گردد.

ماده ۲۶۶

صاحب برات مفقود برای تحصیل نسخه ثانی باید به ظهرنویسی که بلافاصله قبل از او بوده است رجوع نماید.

ظهرنویس مزبور ملزم است به صاحب برات اختیار مراجعه به ظهرنویس ماقبل خود داده و راهنمایی کند و همچنین هر ظهرنویسی باید اختیار رجوع به ظهرنویس ماقبل خود بدهد تا به برات دهنده برسد، مخارج این اقدامات بر عهده صاحب برات مفقود خواهد بود.

ظهرنویس در صورت امتناع از دادن اختیار مسئول تادیه وجه برات و خساراتی است که بر صاحب برات مفقود وارد شده است.

ماده ۲۶۷

در صورتی که ضامن برات مفقود (رجوع به مواد ۲۶۲ و ۲۶۳) مدتی برای ضمانت خود معین نکرده باشد مدت ضمان سه سال است و هر گاه در ظرف این سه سال رسماً مطالبه یا اقامه دعوی نشده باشد دیگر از این حیث دعوی بر علیه او در محکمه مسموع نخواهد بود.

ماده ۲۶۸

اگر مبلغی از وجه برات پرداخته شود به همان اندازه برات دهنده و ظهرنویسها بری می شوند و دارنده برات فقط نسبت به بقیه می تواند اعتراض کند.

ماده ۲۶۹

محاکم نمی توانند بدون رضایت صاحب برات برای تادیه وجه مهلتی بدهند.

مبحث هشتم

تادیه وجه برات به واسطه شخص ثالث

ماده ۲۷۰

هر شخص ثالثی می تواند از طرف برات دهنده یا یکی از ظهرنویسها وجه برات اعتراض شده را کارسازی نماید دخالت شخص ثالث و پرداخت وجه باید در اعتراض نامه یا در ذیل آن قید شود.

ماده ۲۷۱

شخص ثالثی که وجه برات را پرداخته دارای تمام حقوق و ظایف دارنده برات است.

ماده ۲۷۲

اگر وجه برات را شخص ثالث از طرف برات دهنده پرداخت تمام ظهرنویسها بری الذمه می شوند و اگر پرداخت وجه از طرف یکی از ظهرنویسها به عمل آید

ظهرنویسهای بعد از او بری الذمه اند.

ماده ۲۷۳

اگر دو شخص متفقاً هر یک از جانب یکی از مسئولین برات برای پرداخت وجه حاضر شوند پیشنهاد آن کسی پذیرفته است که تادیه وجه از طرف او عده زیادتری از مسئولین را بری الذمه می کند. اگر خود محال علیه پس از اعتراض برای تادیه وجه حاضر شود بر هر شخص ثالثی ترجیح دارد.

مبحث نهم حقوق و وظایف دارنده برات

ماده ۲۷۴

نسبت به براتی که وجه آن باید در ایران به رویت یا به وعده از رویت تادیه شود اعم از اینکه برات در ایران صادر شده باشد یا در خارجه دارنده برات مکلف است پرداخت یا قبولی آن را در ظرف یک سال از تاریخ برات مطالبه نماید والا حق رجوع به ظهرنویسها و همچنین به برات دهنده که وجه برات را به محال علیه رسانیده است نخواهد داشت.

ماده ۲۷۵

اگر در برات اعم از این که در ایران صادر شده باشد یا در خارجه برای تقاضای قبولی مدت بیشتر یا کمتری مقرر شده باشد دارنده برات باید در همام مدت قبولی برات را تقاضا نماید والا حق رجوع به ظهرنویسها و

برات دهنده که وجه برات را به محال علیه رسانیده است نخواهد داشت.

ماده ۲۷۶

اگر ظهرنویس برای تقاضای قبولی مدتی معین کرده باشد دارنده برات باید در مدت مزبور تقاضای قبولی نماید والا در مقابل آن ظهرنویس نمی تواند از مقررات مربوطه به بروات استفاده کند.

ماده ۲۷۷

هرگاه دارنده برات به رویت یا به وعده که در یکی از شهرهای ایران صادر و باید در ممالک خارجه تادیه شود در مواعد مقرر در مواد فوق قبولی نوشتن یا پرداخت وجه را مطالبه نکرده باشد مطابق مقررات همان مواد حق او ساقط خواهد شد.

ماده ۲۷۸

مقررات فوق مانع نخواهد بود که بین دارنده برات و برات دهنده و ظهرنویسها قرارداد دیگری مقرر گردد.

ماده ۲۷۹

دارنده برات باید روز وعده وجه برات را مطالبه کند.

ماده ۲۸۰

امتناع از تادیه وجه برات باید در ظرف ده روز از تاریخ وعده بوسیله نوشته که اعتراض عدم تادیه نامیده می شود معلوم گردد.

ماده ۲۸۱

اگر روز دهم تعطیل باشد اعتراض روز بعد به عمل خواهد آمد.

ماده ۲۸۲

نه فوت محال علیه و نه ورشکستگی او نه اعتراض نکولی، دارنده برات را از اعتراض عدم تادیه مستغنی نخواهد کرد.

ماده ۲۸۳

در صورتی که قبول کننده برات قبل از وعده ورشکست شود حق اعتراض برای دارنده برات باقی

است.

ماده ۲۸۴

دارنده براتی که به علت عدم تادیه اعتراض شده است باید در ظرف ۱۰ روز از تاریخ اعتراض عدم تادیه را بوسیله اظهارنامه رسمی یا مراسله سفارشی دو قبضه به کسی که برات را به او واگذار نموده اطلاع دهد.

ماده ۲۸۵

هر یک از ظهرنویسها نیز باید در ظرف ۱۰ روز از تاریخ دریافت اطلاع نامه فوق آن را به همان وسیله به ظهرنویس سابق خود اطلاع دهد.

ماده ۲۸۶

اگر دارنده براتی که بایستی در ایران تادیه شود و به علت عدم پرداخت اعتراض شده بخواهد از حقی که ماده ۲۴۹ برای او مقرر داشته استفاده کند باید در ظرف یکسال از تاریخ اعتراض اقامه دعوی نماید (اصلاحی ۵۸/۱۰/۲۶).

تبصره

هرگاه محل اقامت مدعی خارج از محلی باشد که وجه برات باید در آنجا پرداخته شود برای هر شش فرسخ یک روز اضافه خواهد شد.

ماده ۲۸۷

در مورد برواتی که باید در خارج تادیه شود اقامه دعوی بر علیه برات دهنده و یا سایر ظهرنویسهای مقیم ایران در ظرف دو سال از تاریخ اعتراض باید به عمل آید (اصلاحی ۵۸/۱۰/۲۶).

ماده ۲۸۸

هر یک از ظهرنویسها بخواهد از حقی که در ماده ۲۴۹ به او داده شده استفاده نماید باید در مواعدی که به موجب مواد ۲۸۶ و ۲۸۷ مقرر است اقامه دعوی کند و نسبت به او موعد از فردای ابلاغ احضاریه محکمه محسوب است و اگر وجه برات را بدون این که بر علیه او اقامه دعوی شده باشد تادیه نماید از فردای روز تادیه محسوب خواهد شد.

ماده ۲۸۹

پس از انقضای مواعد مقرر در مواد فوق دعوی دارنده برات بر ظهرنویسها و همچنین دعوی هر یک از ظهرنویسها برید سابق خود در محکمه پذیرفته نخواهد شد.

ماده ۲۹۰

پس از انقضای مواعد فوق دعوی دارنده و ظهرنویسهای برات بر علیه برات دهنده نیز پذیرفته نمی شود، مشروط بر این که برات دهنده ثابت نماید که در سر وعده وجه برات را به محال علیه خواهد داشت.

ماده ۲۹۱

اگر پس از انقضای موعدی که برای اعتراض و ابلاغ اعتراض نامه یا برای اقامه دعوی مقرر است برات دهنده یا هر یک از ظهرنویسها به طریق محاسبه یا عنوان دیگر وجهی را که برای تادیه برات به محال علیه رسانید بود مسترد دارد و دارنده برات بر خلاف مقررات دو ماده قبل حق خواهد داشت که بر علیه دریافت کننده وجه اقامه دعوی نماید.

ماده ۲۹۲

پس از اقامه دعوی محکمه مکلف است به مجرد تقاضای دارنده براتی که به علت عدم تادیه اعتراض شده است معادل وجه برات را از اموال مدعی علیه به عنوان تأمین توقیف نماید.

مبحث دهم در اعتراض (پروتست)

ماده ۲۹۳

اعتراض در موارد ذیل به عمل می آید:

۱- در مورد نکول

۲- در مورد امتناع از قبول یا نکول

۳- در مورد عدم تادیه

اعتراض نامه باید در یک نسخه تنظیم و به موجب امر محکمه بدایت به توسط مأمور اجراء به محل اقامت اشخاص ذیل ابلاغ شود:

۱- محال علیه

۲- اشخاصی که در برات برای تادیه وجه عندالاقضاء معین شده اند.

۳- شخص ثالثی که برات را قبول کرده است.

اگر در محلی که اعتراض به عمل می آید محکمه بدایت نباشد وظایف او با رعایت ترتیب به عهده امین

صلح یا رئیس ثبت اسناد یا حاکم محل خواهد بود

ماده ۲۹۴

اعتراض نامه باید مراتب ذیل را دارا باشد:

- ۱- سواد کامل برات با کلیه محتویات آن اعم از قبولی و ظهرنویسی و غیره
- ۲- امر به تادیه وجه برات.

مأمور اجرا باید در حضور یا غیاب شخصی که باید وجه برات را بدهد و علل امتناع از تادیه یا از قبول و همچنین علل عدم امکان امضاء یا امتناع امضاء را در ذیل اعتراض نامه قید و امضاء کند.

ماده ۲۹۵

هیچ نوشته‌ای نمی‌تواند از طرف دارنده برات جای گیر اعتراض نامه شود مگر در موارد مندرجه در مواد ۲۶۱ و ۲۶۲ و ۲۶۳ راجع به مفقود شدن برات.

ماده ۲۹۶

مأمور اجراء باید سواد صحیح اعتراض نامه را به محل اقامت اشخاص مذکور در ماده ۲۹۳ را بدهد.

ماده ۲۹۷

دفتر محکمه یا دفتر مقاماتی که وظیفه محکمه را انجام می دهند باید مفاد اعتراض نامه را روز بروز به ترتیب تاریخ و نمره در دفتر مخصوصی که صفحات آن به توسط رئیس محکمه یا قائم مقام او نمره و امضاء شده است ثبت نماید. در صورتی که محل اقامت برات دهنده یا ظهرنویس اولی در روی برات قید شده باشد دفتر محکمه باید آنها را توسط کاغذ سفارشی از علل امتناع از تادیه مستحضر سازد.

مبحث یازدهم برات رجوعی

ماده ۲۹۸

برات رجوعی براتی است که دارنده اصلی پس از اعتراض برای دریافت وجه آن و مخارج صدور اعتراض نامه و تفاوت نرخ به عهده برات دهنده یا یکی از ظهرنویسها صادر می کنند.

ماده ۲۹۹

اگر برات رجوعی به عهده برات دهنده اصلی صادر شود تفاوت بین نرخ مکان تادیه برات اصلی و نرخ مکان صدور آن به عهده او خواهد بود و اگر برات رجوعی به عهده یکی از ظهرنویسها صادر شود مشارالیه باید از عهده تفاوت نرخ مکانی که برات اصلی را در آن جا معامله یا تسلیم کرده است و نرخ مکانی که برات رجوعی در آنجا صادر شده است درآید.

ماده ۳۰۰

به برات رجوعی باید صورت حساب (حساب بازگشت) ضمیمه شود. در صورت حساب مزبور مراتب ذیل قید می گردد:

۱- اسم شخصی که برات رجوعی بعهدہ او صادر شده است.

۲- مبلغ اصلی برات اعتراض شده

۳- مخارج اعتراض نامه و سایر مخارج معموله از قبیل حق العمل صراف و دلال و وجه تمبر و مخارج پست و غیره

۴- مبلغ تفاوت نرخهای مذکور در ماده (۲۹۹)

ماده ۳۰۱

صورت حساب مذکور در ماده قبل باید توسط دو نفر تاجر تصدیق شود به علاوه لازم است برات اعتراض شده و سواد مصدقی از اعتراضات به صورت حساب مزبور ضمیمه گردد.

ماده ۳۰۲

هر گاه برات رجوعی بعهدہ یکی از ظهرنویسها

صادر شود علاوه بر مراتب مذکور در مواد ۳۰۰ و ۳۰۱ باید تصدیق نامه که تفاوت بین نرخ مکان تادیه برات اصلی و مکان صدور آن را معین نماید ضمیمه شود.

ماده ۳۰۳

نسبت به یک برات صورت حساب بازگشت متعدد نمی توان ترتیب داد و اگر برات رجوعی بعهدده یکی از ظهرنویسها صادر شده باشد حساب بازگشت متوالیاً به توسط ظهرنویسها پرداخته می شود تا به برات دهنده اولی برسد.

تمحیلات براتهای رجوعی را نمی توان بر یک نفر وارد ساخت هر یک از ظهرنویسها و برات دهنده اولی فقط عهده دار یک خرج است.

ماده ۳۰۴

خسارت تأخیر تادیه مبلغ اصلی برات که بواسطه عدم تادیه اعتراض شده است از روز اعتراض و خسارت تأخیر تادیه مخارج اعتراض و مخارج برات رجوعی فقط از روز اقامه دعوی محسوب می شود.

مبحث دوازدهم قوانین خارجی

ماده ۳۰۵

در موارد برواتی که در خارج ایران صادر شده شرایط اساسی برات تابع قوانین مملکت صدور است. هر قسمت از سایر تعهدات (تعهدات ناشی از ظهرنویس ضمانت قبولی و غیره) نیز که در خارج بوجود آمده تابع قوانین مملکتی است که تعهد در آنجا وجود پیدا کرده است معذک اگر شرایط اساسی برات مطابق قانون ایران موجود و یا تعهدات براتی موافق قانون ایران صحیح باشد، کسانی که در ایران تعهداتی کرده اند حق استناد به این ندارند که شرایط اساسی برات یا تعهدات برات مقدم بر تعهدات مطابق با قوانین خارجی نیست.